

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK – Contich

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat deze uitgave reeds aan Nr 344 is en veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden, bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

300. 't Portiertje van Roeselare — 301. De Kleine Tooneel-
spelster. — 302. Angstige Dagen. — 303. Antwerpen in
Brand. — 304. De Bannelingen. — 305. In het wilde Land. —
306. De Wonderbare Redding. — 307. Naar Congo. — 308.
De Vrienden der Slaven. — 309. Fiere Margriet van Leuven.
310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. —
312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Tee-
kens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan.
— 316. De Heks van de Moeren. — 317. De Boschwachter
van Eikenhof. — 318. Het Juffertje van Parijs. — 319. De
Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zeeroovers. — 321. Het
Gezin van den Visscher. — 322. De Wilde Cow-Boy. — 323.
Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen.
— 325. Kerstmis in de Sneeuw. — 326. Een angstig avont-
uur. — 327. De Reis in den nacht. — 328. De Zwarte Bende.
— 329. Het licht in de Wildernis. — 330. De dankbare sol-
daat. — 331. Een keer Wildstrooper. — 332. Het Wonder-
land. — 333. Het Verloren Testament. — 334. In veilige Ha-
ven. — 335. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. —
336. Een brutale feeks. — 337. Vaders vertrouwen. — 338.
De vlucht over de Schelde. — 339. Neels' avontuur. — 340.
De Zwarte Ruiters. — 341. De Held van Afrika. — 342.
De Pleegzoon van den Bedelaar. — 343. Het beleg van den
Ravenburg. — 344. Een avontuurlijke vakantie.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert, Baesrode.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

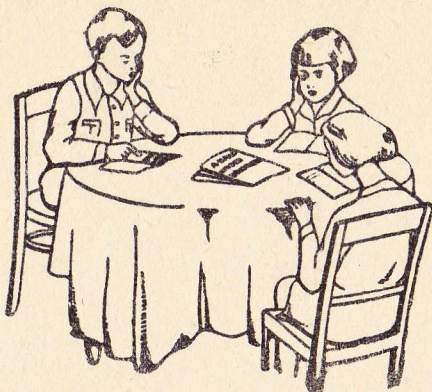
Tweede druk.

Nr 279.

A. HANS.

DE STILLE HELD

A. HANS

Tweede druk

Nr 279.

De Stille Held

Uitgave :

A. HANS-VAN DER MEULEN
CONTICH.

DE STILLE HELD.

I.

't Was in 't oorlogsjaar 1915.

Frank Vinck keek door 't raam van de herberg, t «Vliegend Paard» waar hij thuis lag, dicht bij de grens van Holland.

Aan de overzijde der straat, zat Emerance Masseleyn voor haar deur te spellewerken. Bij Antwerpen was Frans gewond geworden in den rechtervoet. Hij hinkte nu en de legeroversten hadden hem voor verdere dienst ongeschikt verklaard. Frans kreeg een voorloopig pensioen, en, daar hij 't liefst in Belgie woonde, maar zich niet ver in het bezette land wagen durfde, had hij zijn intrek genomen bij baas Vergouwen en bazin Lydie in 't «Vliegend Paard» te Lindeale.

't Was een mooie Lentedag. De boeren arbeidden op den akker. 't Was alles zoo vreedzaam hier, aan den rand van 't gemartelde land. Maar ginds aan den einder klonk toch dof kanongeschut.

Door 't dorp slenterden eenige jonge Duitsche soldaten. Ze waren verleden week van Ieper gekomen.

Zij mochten nu rusten... tot een bevel hen opnieuw naar het front riep... naar die hel waar er telkens voor goed bleven en anderen wreed verminkt werden.

Nu gevoelden de jongelingen zich vrijer. Ze stonden bij Emerance Masseleyn stil, keken naar 't spellewerk, en gingen verder.

Frans Vinck praatte met Emerance. Hij vertelde van zijn dorp tegen Ieper, waar men nu zoo vecht. De hoeve van zijn ouders zou wel in puin geschoten zijn. En hij had van zijn vader en moeder en andere familieleden geen nieuws. Emerance vond dat droevig. Ze bemoedigde den oud-soldaat.

— Uw ouders zullen bij goede menschen gevluht zijn, troostte ze.

— Ik denk naar Rousselaere of Kortrijk. Maar ik kan niet naar ginder.

— Zorg maar dat de Duitschers u niet oppakken als oud-soldaat.

— Och, ik ben afgekeurd en nu weer een burger. En moest het nood doen, ik ben hier dadelijk in Holland.

— Ge ziet geen menschen komen, geloof ik, zoo verstoorde een barsche stem het onderhoud.

Beiden zagen op. Een groote, stoere jongeling stond opzij. Zijn wezen was rood en zijn blik richtte zich nijdig op Frans.

— Bernard, zei Emerance, wat ontsteld. Ik had u niet gezien.

— Zoo'n belangrijk gesprek met dezen vreemdeling?

— 't Is onze geboort. We klappen over zijn parochie. Hij is van tegen Ieper, waar er zoo wreed gevochten is. Haal een stoel, Bernard, en zet u bij.

Emerance had dit alles vriendelijk gezegd, maar Bernard bleef kwaad kijken.

— Een stoel nemen, neen, neen, ik kom u halen. Moeder is niet wel, hernam hij vrij barsch.

— Is uw moeder ziek? vroeg Emerance belangstellend.

— Bah, ziek, precies!... Ge moest toch eens meekomen.

— Elk een goeden dag, groette Frans en ging heen. Zijn kostvrouw, bazin Lydie, zat in de gelagkamer te naaien.

— Zijt ge weggejaagd? vroeg ze schertsend.

— Wie is die man?

— Bernard Verwilgen. Hij zal met Emerance trouwen. En hij is een jaloersche vent. 'k Geloof, dat Emerance er geen goed huwelijk mee zal doen, als 't ooit zoo ver komt. Verwilgen is niet arm, neen, maar hij is te veel op de baan en ze zeggen, dat hij het nu ook goed met de Duitschers stellen kan.

Frans ging wat wandelen. O, die oorlog duurde zoo lang. En er was overal zooveel verdriet. Ook veel Duitsche soldaten daar keken droevig. Ze waren eveneens van hun gezin gescheiden.

— — — — —
't Was nacht. Frans Vinck kon niet slapen. Stil ging hij naar beneden. Hij wilde even buiten zijn. Misschien kwam dan de slaap.

Langs de achterdeur sloop hij den hof in en b'eef dan leunen tegen de haag.

Boem ...boem...

Altijd maar dat kanon in de verte. En in de eigen streek !

En Frans zag in den geest zijn dorp, zijn gewest.

Boem... boem... 't Waren als slagen op zijn hart. Vaders hofsteê lag zeker ook in gruzelementen en die van oom Louis en oom Pol.

Waar waren ze nu ? Vader, moeder, de zusters, de broeder, de familie, de geburen ? Misschien lag moeder om hem te weenen en te bidden, niet kunnende slapen ook, uit onrust en verdriet. En hij peinsde aan hen. Ze waren gevluht. O, die ellendige oorlog !

Plotseling hoorde Frans stemmen. Hij boog zich verder over de haag. Ja, daar naderden menschen.

Vluchtelingen misschien, die Holland wilden bereiken. Maar neen, ze kwamen van 't Noorden.

Ze slopen over 't veld. Frans keek scherper toe. Ze sjouwden en sleurden. Smokkelaars dus, voor de Duitschers.

Frans kon nu wat verstaan. Een sprak Vlaamsch, een ander Duitsch.

Frans keek door een gat van de haag. De kerels rolden vaten....

— Ze zijn nu allen op België, zei er een.

— Kein gefahr, antwoordde de Duitscher, een soldaat.

De mannen waren thans dichtbij.

— Zes vaten benzine, een goed zaakje, hernam de man, die vlaamsch sprak. Een goed winstje voor mij.

Frans ontstelde. Die laffe smokkelaar. Ha, hij herkende hem. 't Was Bernard Verwilgen, die met Emérance zou trouwen.

Hij bracht benzine aan voor de Duitschers, voor hun auto's, voor hun leger. Een wapen tegen 't eigen leger, dat ginds zoo kloek den laatsten morzel grond verdedigde.

Bernard Verwilgen verdiende bloedgeld.

— Lafaard, lafaard ! raasde Frans. O, hij had het willen uitschreeuwen, luid over 't dorp, dat allen het hoorden.

Maar gelukkig bedacht hij zich nog bijtijds. Het was streng verboden 's nachts buitenhuis te komen. Hij zou zich zelf verraden. En hij moest zich vooral stil houden, de oud-soldaat.

Stil keerde hij naar zijn slaapkamer terug, maar stak het hoofd door 't raampje, een dakvenster. Hij wilde toch de buitenlucht inademen.

— Lafaard !... mompelde hij. En dat is Bernard Verwilgen, de boerenzoon, die geld heeft.

Op 't Hollandsch lag een oud stadje, waar veel vluchtelingen uit België vertoefden. De meesten leefden er stil. Maar sommigen zaten heele dagen in herbergen te kakelen.

Een dier mannen had steeds 't hoogste woord. Hij heette mijnheer Kaa en kwam ergens uit den omtrek van Brussel.

Mijnheer Kaa was, naar zijn praat te oordeelen, voor ons leger een onmisbaar persoon. Van hem hing de overwinning af.

— Ge zult wel meer vernemen... Ik weet hoe de papieren staan... Ik heb niet voor niets dezen Winter inlichtingen verzameld... Maar onder ons hé, bluftc hij dan.

Er waren altijd onnoozelaars die dit ernstig opnamen en hooge bewondering hadden voor mijnheer Kaa. In stilte vroegen ze hem zelfs gunsten...

Frans was daar ook eens naar het «Wapen van Friesland» gegaan. Men las er kranten, en misschien zou er nieuws zijn over den laatsten slag.

— Ha, onze dappere soldaat! riep mijnheer Kaa. Zet u bij... en drink een glaasje, 't zal niet lang meer duren, of ge moogt naar huis.

Deze vriendelijkheid trof Frans. Hij was een eenvoudige jongen en zag tegen die heeren op. Mijnheer Kaa nam Frans mee naar een hoek der gelagzaal. Hij bestelde nog een glaasje en zei zacht :

— Ik moet u eens spreken... Gij weet wat ik doe...

— Neen, mijnheer...

— Nu gij moogt het weten... een oud-soldaat. Ik ben geen gewone vluchteling. De regeering heeft mij hier gezonden... Ik sta aan 't hoofd van een spionagedienst. Van de inlichtingen hangt alles af... Ons dapper legertje moet gesteund worden. Mijn dienst is zeer uitgebreid. Maar ik wil hem nog versterken. En gij kunt mij helpen... Er woont daar een bultje, Wardje. Gij kent hem... ik zie er u soms mee spreken.

— Ja, heel goed ken ik hem.

— Welnu, dat Wardje is een slim ventje, en het moest voor mij werken. Gij kunt uw vaderland nog dienen... samen met Wardje.

En nu fluisterde mijnheer Kaa nog zachter. Het onderhoud duurde zeer lang.

Frans stond eindelijk op. Hij zei, dat hij alles eens moest bepeinzen. Hij zou dan wel nader bescheid geven.

Mijnheer Kaa blufte reeds bij zijn vrienden, dat hij zijn spionagedienst zeer uitgebreid had.

III.

Wardje, den bult noemde men hem. Hij was mismaakt van zijn geboorte af en woonde nu bij een boer aan de grens, dicht bij 't dorp. Iedereen kende hem als een braven man, en, als dronken kerels hem om zijn lichaamsgebrek bespotten, kozen velen partij voor hem.

't Was Zondagnamiddag, en Wardje dronk een glas bier in 't «Vliegend Paard». Hij sprak gaarne met Frans en liet dezen van den oorlog vertellen.

Bernard Verwilgen trad met eenige kameraden binnen. Hij had al wat gedronken; zijn wezen was rood en zijn oogen stonden dwaas.

— Ha, de bult zit hier ook! riep hij spottend.

Hij sloeg Wardje op den bochel. Was het maar een kas met geld, hé! riep hij.

— Ware ik zoo welgemaakt als gij, 'k zat nu niet in een herberg, maar 'k stond aan den IJzer, antwoordde Wardje.

— Wel gij, leelijke bult! schoot Verwilgen woedend uit. Hij hief dreigend de hand op.

— Laat hem gerust! gebod Frans.

Hij ging voor den mismaakte staan.

— Wat wilt gij hier, vreemde gast! Ons de wet stellen? vroeg Bernard treiterend. Ge draagt den kop nogal fier. Is het omdat ge soldaat geweest zijt, en een hinkepoot hebt?

— Hinkepooten kan men in 't leger krijgen. Ja Maar liever een arme hinkepoot dan een rijke smokkelaar.

En Frans keek den boerenzoon diep in de oogen.

— Wat! schreeuwde Verwilgen. Wat wilt ge zeggen? Spreek op.

— Ge hebt me verstaan... en gij weet het 't best wat ik zeggen wil!

Baas Vergouwen kwam haastig uit de keuken.

— Geen ruzie in mijn herberg, zei hij bevelend.

— Peinst ge dat ik hier kom om me te laten verwijten van dien vent, daar? vroeg Verwilgen.

— Gij zijt begonnen, zei nu bazin Lydie. Waarom moest ge Wardje schelden?

— 'k Zal m'n geld elders verteren! Ha, zoo wilt ge klanten winnen! hernam Verwilgen op driftigen toon.

— Ja, jongen, ga uw geld elders verteren! riep de herbergier.

Bernard en zijn makkers dropen af.

— Frans, zwicht u van dien kerel, zei Vergouwen. Hij is tot alles in staat. Nu toont hij zijn waar karakter.

— Maar wat kan hij doen?

— Naar de Duitschers gaan.

— De hoofdman weet al, dat ik een afgekeurd soldaat ben.

— Vergeet niet dat de Duitschers hier meester zijn. En Verwilgen staat er goed mee.

— Hij is er altijd bij, zei Wardje. Als onze soldaten terugkeeren, zal hij met de Duitschers vertrekken.

— Als de onzen terugkeeren, herhaalde bazin Lydie zuchtend. Och, wanneer komt die tijd!

Twee dagen later wandelde Frans weer. Hij ontmoette Bernard Verwilgen.

—Nu staan we onder vier oogen, nu moet ge spreken, zei deze.

— Gij hebt met de Duitschers gesmokkeld! Nu weet ge het! zei Frans.

— Ge liegt!

— Neen, hij liegt niet! klonk het eensklaps.

Wardje kwam van achter een struik.

— De bult! riep Verwilgen woedend.

— Ja, ja, de bult, die u gisteravond afgespionneerd heeft en twee vaten benzine zag rollen met een Duitscher.

— Dat is dus de tweede maal, zei Frans. Bah, ge moet daarvoor laf zijn.

— Ge zijt samen afgesproken om mij te belasteren, hernam Bernard. Maar wacht, ik zal u vinden Duitschers of Belgen, 't is mij gelijk, ik zal recht krijgen.

Frans stapte op zij en sprak:

— Toe, ga maar voort, jongen, ga naar uw vrienden; verkoop de jongens, die voor u vechten, verkoop uw land voor wat geld!

Nijdig trok Verwilgen heen.

— Ja, 't is waar; ik heb hem gisteren avond gezien, zei Wardje. 'k Was laat op de baan... 'k Ga er een nieuwen stiel bij doen, Frans.

— Wat dan?

— Brieven over de grens brengen... Er komen er veel van onze soldaten en uit Engeland op adressen daar in Holland. Ik draag ze naar Eekloo en 'k zal ze

vandaar wel verder krijgen. 'k Ga een heelen dienst inrichten, om die brieven aan de ouders te bezorgen. Gisteravond heb ik brieven gehaald. Toen ik over de grens was hoorde ik gerucht en 'k stak me weg in de gracht bij 't kapelletje. En Verwilgen kwam met een Duitscher voorbij. Ze rolden elk een vat. O, 't is de eerste maal niet.

— Neen, ik heb het verleden week ook gezien.

— Och, hij zal ons misschien aanklagen. Maar laat hem doen. Als ze u willen pakken, ge zijt seffens in Holland. 'k Ga ook veranderen van hof. 'k Verhuur me kwansuis aan een boer op het Hollandsch. Als 't uit komt van m'n brieven, zit ik daar beter. Ze zullen er me toch niet van m'n bed halen, gelijk ze met een koerier te Eekloo gedaan hebben.

— 't Is een goed werk, die brieven verzetten. Geen nieuws krijgen is wreed. Zie, Ward, misschien kan ik u ook helpen. Maar ik doe het niet voor geld sprak Frans.

— Ik vraag een klein loon. 'k Moet er van leven.

— Dat mag. Maar er zijn er, die misbruik maken.

— Ik zal dat niet doen.

— Neen, dat weet ik... Frans wachtte even.

— Maar ik zou ook iets willen doen, zei hij dan. Luister eens, Wardje... Kent gij mijnheer Kaa?

— Daar aan den overkant... Ja, ieder kent hem.

— Wel, hij heeft mij gevraagd, of ik met u voor hem wil spionneeren.

— Spioneeren ! Sprak hij over mij ?

— Ja, hij moet u kennen...

— Wel 'k zal ook eens op mijnheer Kaa letten..

Eer we hem aanspannen, moeten we weten of hij ernstig is. Er zitten daar aan den overkant geweldige babbelaars en bluffers.

— Dat moogt ge wel zeggen.

— 'k Moet nu voort... 'k Ga Holland een eindje in.

IV.

Emerance wenkte Frans Verwilgen.

— Ik ben triestig, zei ze. Men vertelt dat Bernard met de Duitschers smokkelt. En dat komt van u voort. Is toch te erg zooiets te beweren.

— Ik heb het niet verteld, ik heb het hem eerlijk en oprecht in zijn gezicht gezegd. Ik ben geen kwaadspreker en lasteraar. Ik heb het hem gezegd toen hij mij bespote om mijn gebrek... en ook omdat ik het zoo laf vind...

— Maar 't is niet waar !

— 't Is wel waar !

— O, hebt gij het gezien ?

— Ja, en ik niet alleen. Maar ik heb het hier in 't dorp niet verteld. 'k Ben geen babbelaar. Toen Verwilgen mij bespote om mijn gebrek, heb ik hem aan zijn bedrijf herinnerd, maar nog zoo, dat niemand het begripen kon.

— En wat smokkelde hij ?

— Benzine voor de Duitschers.

— O, ik zal hem er over spreken, hernam Emerance... Ik zou het laf vinden.

* * *

Weer waren eenige dagen voorbij. 't Dorp lag al in rust. De herberg 't «Vliegend Paard» was dicht. Emerance Masseleyn kwam aan de achterzijde van het huis. Daar was de deur niet gesloten. Ze ging binnen en sloop in de gang. Maar ze hoorde niets.

— Lydie ! riep ze naar de bazin.

— Ja ! klonk het.

En de waardin kwam met een lampje op de trap.

— Emerance, gij ! vroeg ze verbaasd. Is er iets ?

— Frans Vinck moet vluchten... de Duitschers zullen hem gevangen nemen ! O, rap...

— Hij is nog in den hof. Hij kan zoo moeilijk slapen.

Emerance liep den tuin in. Ze zag Frans tegen de achterhaag.

— Gij ? vroeg hij verbaasd Emerance herkenkend

— Ja. Vlucht naar Holland. 't Is wreed... verraad van eigen volk... zoo laf !

Haar stem stikte in tranen.

— Bernard Verwilgen, hernam Frans, Ja, dat is laf !

— Hij is gaan opstoken... hij zegt dat gij een spion zijt. Zijn moeder is 't mij juist komen vertellen. Vlucht

seffens... of 't zou te laat kunnen zijn. Neen, ga niet meer in huis...

Men hoorde stappen op de kalseide van het dorp. 't Was 't gedreun der zware Duitsche laarzen.

— Een patrouille... 't zal om u zijn! Rap over de haag! drong Emerance haastig aan...

Nu twijfelde Frans niet meer. Hij kroop door de haag en vluchtte over den akker naar de grens.

— Halt! riep een der Duitsche schildwachten. De afstand was maar klein meer Frans liep door.

Een schot knalde. De kogel miste zijn doel.

— Vrij! juichte Frans. O, dat was op 't kantje af, riep hij hijgend, toen hij op Holland stond.

Ze kunnen u niets meer doen, zei een boer. O, zijt gij het, de kostganger uit «'t Vliegend Paard».

— Ze kwamen me gevangen nemen.

— Waarom?

— Door 't verraad van een lafaard... Van Verwilgen.

— Bernard Verwilgen! Wel die schurk!

— Hij zei, dat ik spionage deed.

— Daarvoor moet ge een lafaard zijn! Maar we kennen hem.

— Ik ben nog juist over.

— Ge zijt hier bij mijn hoeve... Kom mee, en woon bij ons. Ge kent mij toch?

— Ja, ja, boer Lampenaer. Mag ik mee?

— Zeker. We zullen wel 't akkoord geraken. En

mijne vrouw is een Vlaamsche. Nu moet ge maar op 't Hollandsch wonen. 't Is hier veiliger.

Bazin Lampenaer ontving den nieuwen gast hartelijk. Ze hoorde 't gansche verhaal, en haalde eenige krachtige West-Vlaamsche scheldwoorden uit om Verwilgen te teekenen.

— Maar allah z'hen je toch niet... en hier en mogen ze je niet komen pakken, zei ze in haar dialect... En altijd meester blijven, aan den anderen kant van de schreve, 't zal geen waar zijn.

* * *

Den volgenden dag ging het streng aan de grens toe. Duitsche schildwachten verboden het verkeer tuschen 't Belgisch dorp en het Nederlandsch gebied. Frans kon dan ook niemand van Lindedale spreken. Maar 's avonds zou er misschien wel iemand overkomen. Immers, de grensbewoners kenden beter de geheime paadjes dan de vreemdelingen.

Toen het eindelijk avond en donker was geworden, kwam Wardje, de bultenaar, bij hem.

— Ge zijt een Hollander geworden, zei hij. Jongen, ge waart er haast aan. De menschen kijken Verwilgen kwaad aan. Maar hier is uw pakje, de rest volgt morgen. En ge hebt de komplimenten van baas en bazinne Vergouwen en Emerance! Geen kwartier geleden dronk ik nog een glas bier in 't «Vliegend Paard».

— Hoe is 't daar afgelopen?

— De Duitschers hebben het heele huis afgezocht en den baas nog meegenomen, maar weer losgelaten.

— Gelukkig.

— Niemand verstaat, wie u verwittigd heeft.

— Ja, dat is een geheim.

— Maar ik begrijp het wel. Nu, het zijn mijn zaken niet.

— En wat zei Vergouwen en bavin Lydie ?

— Veel complimenten. Het spijt hun dat ge weg zijt. Maar ze zeggen, dat ge u nu rustig hier moet houden. De herberg wordt bewaakt. Een Duitsch soldaat draait er rond. Ze loeren of ge nog terugkeert.

— O, later wel eens !

— Ja, later. 't Is een niet om over de grens te geraken. Ik kroop op mijn buik vlak langs een Duitscher. Hij zag of hoorde niets... Morgen ga ik naar Eekloo.

— Maar opletten, hé ?

— O, ja. Ze vangen Wardje niet.

— Maar peins op de verraders. Er zijn nog van die kerels als Verwilgen.

— Ja, 'k weet het wel. Hooren, zien en zwijgen is ru de wet.

Wardje babbelde nog wat en trok weg, weer de grens over, want hij zou nu in Belgie overnachten om den volgenden dag zijne reis aan te vangen met brieven.

Frans wandelde traag naar de hoeve.

Eenige weken waren verlopen. Emerance was ook naar Holland moeten vluchten. Toen ze wist dat Verwilgen een smokkelaar en verrader was, had ze alles met hem verbroken. En de valsche Verwilgen beschuldigde bij de Duitschers Emerance, dat deze Frans Vinck had laten vluchten. Emerance week naar Holland. Ze woonde er bij een nicht.

Op een Zondagmiddag sprak Frans haar voor het hof.

— Ik heb u in een week niet gezien, zei Emerance.

— Ik ben op reis geweest... Wel, Emerance, gij moogt het weten... 'k spioneer...

— Spioneren... Frans...

— Stil... laat mij uitspreken. Daar aan den Hollandschen kant zitten er vele Belgen, die altijd bluffen op hun diensten, die ze aan hun land bewijzen. Ze gaan veel op reis, maar nooit door den draad, altijd dieper Holland in en ze verteeren er veel geld... Maar zoo spioneer ik niet. Ik doe het voor ons legertje, zonder dat ik daarvoor betaald wil worden. Ik doe het als soldaat.

— En gaat gij ver in Belgie ?

— Ik ben al naar Brugge geweest...

Angstig greep ze hem bij den arm.

— En door den draad !

— Wardje helpt mij. 't Is voor ons leger, voor mijn

oude kameraden. Ik wil ze nog helpen. Ze moeten weten, wat de Duitschers uitvoeren.

VI.

Frans, daar aan de Hollandsch-Belgische grens, zat thuis.

Weer kon hij van die sombere uren hebben.

Hij dacht aan den smokkelaar, die hem haatte. Zoo die kerel voor verrader speelde... Frans diende zijn land en sloop daarvoor naar België. Daar was de dood steeds dicht bij hem. Hij wist het wel en sterk was de bekoring om in Holland te blijven.

Mijnheer Kaa gaf altijd zoo hoog op van zijn vaderlandsliefde en gewichtige diensten. Maar hij verliet nooit het Nederlandsch grondgebied. Waarom trok die niet eens naar Brugge om zelf berichten in te winnen?

Maar Frans eindigde dan toch met het besluit zijn werk voort te zetten.

Zoo zat hij weer in gedachten, toen mijnheer Kaa met een dame bij hem kwam.

Ze heette Laura Post.

Frans ontving hen in zijn kamerke.

— Frans, zei mijnheer Kaa, deze juffrouw moet naar Brugge. Kunt gij haar brengen?

— O, ja... maar weet deze dame, dat het zeer gevaarlijk is?

— Och, ik heb al zooveel doorstaan, sprak ze.

Ik was in den brand van Diksmuide en hoe ik er uit geraakt ben, begrijp ik zelf niet.

— En zij wil alle gevaren trotseeren, hernam mijnheer Kaa. Ze gaat naar familie. Klap samen eens... straks kom ik terug. 't Is best dat ge eerst eens kennis maakt.

Hij liet Laura en Frans alleen.

Laura vertelde, dat de oorlog haar van haar ouders gescheiden had. Ze wist dat deze te Brugge waren.

Een uur later kwam mijnheer Kaa terug.

— Ge moet nog iemand meenemen, zei hij. Agnette.

— Wat, die klappei... Ze spreekt dikwijls over den draad met Bernard Verwilgen. Ik vertrouw ze niet.

— Ze doet vriendelijk met de Duitschers, om ze te bedriegen. Maar ze gaat voor mij om spionage-berichten, hernam Mijnheer Kaa.

— Ik neem ze niet mee. Dat is te gevaarlijk.

— En ik zeg, dat ge mis zijt. Ik weet dat beter dan gij.

— Gij dringt nog aan! Breng gij ze dan naar Brugge, als ge er zulk een belang in stelt, zei Frans nijdig.

— Ge moet mij niet beleedigen! riep mijnheer Kaa. Ik ben 't hoofd van dien denst en moet maatregelen nemen. Als oud-soldaat zoudt gij moeten gehoorzamen zonder uitleg te vragen.

— Er zijn zoo machtig veel groote koppen in den spionagedienst als ge ieder het zijne hoort zeggen. Wat daarvan de regeering bekend is, dat is een andere

kwestie. Mijnheer Kaa, gij moet mij geen lessen geven! Ik heb in den oorlog gezeten... in 't vuur. Gij toch niet hé?

— Maar als ge weet, wat ik gedaan heb!...

— Ge hebt alleen Duitschers gezien, daar aan den overkant. Ik vocht er tegen...

— Gij weigert dus Agnette mee te nemen, als ik het gebied?

— Gebieden? Gij? Maar wat steekt ge vanavond in uw kop? Wij wagen ons vel en gij zit hier veilig... Ga eens mee naar Brugge. Toon uw moed! Dat is anders dan over den oorlog te spreken bij een borrel.

— Ik zal u die taal herinneren! snauwde Kaa. Maar morgen zult ge tot inkeer komen en het mij zeggen. Ik zal u verwachten.

Woedend liep mijnheer Kaa heen.

— Hoor dien vent, zei Frans tot Laura. Dat zit heel dagen in de herberg, leeft goed, trekt heel veel geld voor werk dat anderen doen en zou dan nog een soort generaal willen zijn. Bepeins nu, dat ik vrijwillig naar België ga om nieuws, dat niemand het van me cischt... En dan zoo'n toon van dien mijnheer!...

— Het ziet er een hoovaardigaard uit.

— Een bluffer... Zoo loopen er nog. Zij redden het land met hun moed. Zij verslaan de Duitschers hier rond de tafel met bier en druppels...

Laura kon op de hoeve logeeren.

* * *

Den volgenden morgen ging Frans al vroeg met

Wardje spreken... Hij trof den braven bultenaar in een huisje op «t Hollandsch» aan. Wardje zat brieven te sorteeren.

Frans vertelde hem wat er den vorigen avond gebeurd was.

— Och jongen, maak u niet kwaad in zoo'n mijnheer Kaa, zei Wardje. Ledige vaten klinken 't luidst... dat weet ge toch ook. Laat mijnheer Kaa in zijn eigen sop liggen. Als gij en ik, en andere ernstige werkers hem niet meer helpen, kan hij niets opsturen dan wat rond den pot draaijerij. Want zelf zal hij zijn schoon vel niet wagen. 't Is een soldaat die nooit poer gerooken heeft. Gij zoudt dus vanavond met die juffer over willen. Welnu, ik zal onderzoeken of 't gaan zal en u tijdig bericht geven.

Frans slenterde buiten 't dorp. Een kwartier verder zag hij bij de versperring eenige lieden. Zou er iets gebeurd zijn?

Hij trad nader. Plots schrok hij geweldig. Aan den draad hing een doode.

— 't Is een Rus, vertelde men, zeker een die als krijgsgevangene in België moest werken en nu wilde vluchten.

— Een dood gebleven aan den draad, zei Frans, huiverend. Zie, zijn een been is afgebrand.

— En wie is die Rus? mompelde Frans. Toch iemands jongen. Of hij laat misschien een vrouw en kinderen na?

Eene kar, door soldaten en een officier begeleid,

naderde. Deskundigen maakten het lijk los en legden het op het voertuig. Ze herstelden de versperring, die dan weer gereed stond om haar monsterachtig werk te hervatten.

Frans wandelde terug. Hij streed tegen ontmoediging. Maar hij kon de zwarte gedachten niet bannen.

In den namiddag zag Frans even Emerance. Hij vertelde dat hij naar Brugge moest. Het meisje zag bleek

— Altijd uw leven wagen, sprak ze.

— Als ge wilt, doe ik het niet meer !

Ze zweeg een wijle.

— Neen, ik mag er u niet van weerhouden. Uw werk is schoon en goed, hernam ze.

Frans verhaalde ook haar, wat er tusschen hem en mijnheer Kaa gebeurd was. Emerance kon haar vertwaardiging niet beheerschen. Hevig viel ze over Kaa uit.

Toen ze afscheid namen, had het meisje de tranen in de oogen.

— Wat scheelt u toch ? vroeg Frans.

— O, zult ge voorzichtig zijn ? En let op voor Bernard. Ik zal voor u bidden. God beware u, Frans, doe nooit roekeloos. Er zijn zooveel gevaren.

— 't Was elf uur. Over de omgeving lag de rust van den nacht. In de verte alleen bonkte 't kanon.

Laura had hartelijk afscheid genomen van de gast-vrije menschen, bij wie het haar zoo goed geweest

was. Geld wilden de boer en de boerin niet aanvaarden.

Frans was ook ontroerd. Het somber gevoel week niet. 't Was of het gevaar hem van heel dicht beloerde.

Hij drukte den boer en de boerin de hand.

— Ge zult opletten hé, zei de man.

— Tot overmorgen.

— Ja, als 't God belieft.

Frans en Laura traden buiten.

Stil slopen ze voort, deze kinderen van Vlaanderen, uit wier gewest de oorlogstem gromde...

— Ge kunt er door...

Wardje zei het fluisterend. Hij stond met Laura Post en Frans bij de versperring. Een houten, door rubber omringd raam, hing tusschen de electrische draden en Frans en het meisje moesten er door.

— Veel geluk, zei Wardje zacht. En, opgelet, hé !

Frans en Laura waren door de versperring.

Ze slopen verder. Dan bleven ze staan. Frans keek nog eens naar Lindedale. In 't dorp blonk hier en daar een lichtje.

— Goeden nacht, Emerance ! fluisterde de jonge man. Ja, 'k zal voorzichtig zijn. Ik weet dat gij nu aan mij peinst en voor mij bidt.

Weer laaide die angst op en deed zijn hart bonzen.

Wat was er dan toch ?

— Keer terug ! fluisterde een inwendige stem.

— Neen, ik kan niet meer terug, dacht Frans. Ik sta nu hier en moet verder. En Laura heeft hulp noodig.

— — — — —

Wardje de bultenaar, had Vinck en Laura dus geholpen. Hij borg het raam weg in een kuil op een akker. Dan sloop hij naar 't dorp terug.

Hij bemerkte de loerende gedaante achter den boom niet.

Daar stond Bernard Verwilgen. Een duivel beheerschte den smokkelaar sedert Emerance hem doorgezonden had.

— Ha, ik heb den valschaara vast, dacht Bernard. Hij is naar Brugge... Mij heeft hij verklikt en nu is het mijne beurt...

De kerel grijsde en spoedde zich naar het dorp.

VII.

Frans ging door Brugge. Laura was haar eigen weg gegaan.

Frans moest in een huizeke achter de Langestraat zijn. Hier wachtte hem een man, die als groet 'n woord sprak. Frans antwoordde met een andere spreuk.

Een vrouw, die aan 't kantkussen zat, keek niet op, en gebaarde dat alles haar onverschillig liet.

De man gaf Frans eenige dunne papiertjes. Frans stak ze in wat tabak en rolde er een sigaret van. Als 't nood deed, kon hij deze in den mond fijn knabbelen en doorslikken.

De bijeenkomst duurde slechts kort. Frans reikte den vreemdeling een enveloppe met geld en instructies toe en vertrok.

Nu moest hij nog drie personen even geheimzinnig spreken en aldus verzamelde hij legerberichten van verschillende punten.

De laatste man, die hij bezocht, reikte hem een brief over.

— Van uw familie, zei hij.

— Van mijn familie ! juichte Frans. Is het waar ? O, eindelijk...

Hij rukte den enveloppe open.

't Schrift van zijn vader. Ze waren allen veilig te Roesselaere. Ze hadden er niets te kort, waren verheugd nieuws van hem te hooren en hoopten op het weerzien.

Zekerheid nu, na zooveel maanden van angstig wachten en vreezen.

Maar eensklaps ging de deur open en Duitschers met den revolver dreigend op beide mannen gericht, stormden binnen, roepend :

— Handen omhoog !

Frans zat verpletterd.

De soldaten grepen de verrasten vast en bonden hun de handen op den rug.

De gevangenen moesten mee. Tusschen de soldaten schreden ze voort, vol deernis aangestaard door 't volk. Ze kwamen in een zaal. Soldaten grepen Frans

vast, tastten zijn zakken af, trokken de kleederen van zijn lijf, Hij zag de sigaretten ontrollen, papiertjes van onder zijn schoenzool halen.

De verpletterende bewijzen...

— O, ouders en Emerance ! kreunde het in Frans' hart.

Officieren beloofden hem den kogel en stelden dan vragen.

Maar Frans zweeg.

— Gij kunt uw leven redden, als ge ons zegt van wie ge die papieren gekregen hebt, zei een der oversten verleidelijk.

— Ik zeg niets ; doe wat ge wilt, maar ik zeg niets ! riep Frans heftig.

En ook zijn makker weigerde te spreken.

VIII.

Op de binnenplaats van een kazerne stond een afdeling Duitsche soldaten. Ze keken ernstig, sommigen zelfs grimmig.

Men zou heden van hen een daad eischen, die hun tegenstak. Ze moesten twee burgers neerschieten, een goedsvonniss uitvoeren.

Ze moesten hun geweer lossen op mannen, die vast gebonden zouden worden aan een paal en zich niet verweren konden.

Een wagen reed op de plaats. Men haalde er twee

kisten uit en zette die op den grond. De deksels werden er naast gelegd.

Niets bespaarde men veroordeelden.

Plots klonk een bevel. De soldaten stonden als beelden.

Men bracht de gevangenen : Frans en zijn makker...

Frans hief het hoofd rechtop. Hij werd de gevaarlijkste spion geacht. Hij had zijn land gediend, niet om geld, maar uit trouw.

Daarvoor moest hij sterven. Men had hem lang genoeg ondervraagd, hem een beter lot beloofd om hem te doen spreken. Maar hij sprak niet, zoo min als zijn gezelschap. Ze wilden niemand verraden.

Ze hielden stand tot 't laatste. Nu kwam het bitter einde.

Frans dacht aan zijn ouders en Emerance. Zooveel bond hem aan 't leven...

Hij moest sterven. Er was geen genade meer.

Men bond de veroordeelden aan een paal. Frans weigerde den blinddoek.

— Ik heb geen vrees, zei hij luid. Ik diende mijn land. Ik ben een verminkt soldaat en als soldaat zal ik moedig sterven.

Menige bewonderende blik werd op hem gericht. Een Duitsch aalmoezenier sprak woorden van troost.

— God zal mij in genade ontvangen, zei Frans.

En tot zijn lotgenoot sprak hij :

— Moed, vriend, seffens zien we elkaar in den Hemel.

Een officier rammelde den inhoud van een stuk af.
— Voor de vrijheid ! riep Frans.
Schoten knalden. De kogels troffen doel.
Frans en zijn makker waren dood. De lijken hingen
slap in de banden. Snel maakte men ze los en kistte ze.
De wagen reed heen, naar 't kerkhof.
De soldaten marcheerden heen...

IX.

«Frans Vinck is aangehouden». Dat nieuws liep
rond te Lindedale en ook in 't Hollandsch stadje.

Mijnheer Kaa deed zeer gewichtig. Aan vrienden
en kennissen vertelde hij dat Vinck gepakt was.

En fier voegde hij er steeds bij :

— Een van mijn mannen !

Dat was om te bewijzen, dat zijn dienst ernstig was.
Maar hoe hij den armen Frans toegesnuwd had, ver-
klaarde hij er niet bij.

Hij ontmoette Wardje, die zich bijtijds kon red-
den. Bernard had ook hem verraden.

— Ge moest weggroepen van schaamte ! zei Wardje
tot mijnheer Kaa. Ik weet, wat er tusschen u en Vinck
gebeurd is.

— Eene kleine woordenwisseling...

— Zoo noemt ge 't nu... Ge hebt hem bedreigt
omdat hij weigerde een klappe mee te nemen, die
voorzeker Verwilgen ingelicht heeft.

— Let op uw woorden ! dreigde mijnheer Kaa.

— Dat doe ik genoeg ! Dat gij wat meer zweegt
met al uw boffen op het werk van anderen. Overste
van den dienst... Maar ge durft nog aan den draad
niet komen... Ge heeft, als ge van hier een Duitscher
ziet. Maar babbelen over spionage, en de Duitschers
hooren er van. Ik zal zorgen dat niemand u nog nieuws
geeft. We zullen het anders bezorgen. Ga gij er zelf
om.

Wardje lachte spottend... Hij verwijderde zich en
ging naar Emerance.

Ze wist het nieuws al. En ze weende. Ze had Frans
lief. Wardje gaf haar moed.

— Ze zullen Frans naar Duitschland zenden, zei
hij. En later komt hij toch vrij.

— O, als ze hem maar niet dood schieten ! Ik ben
er zoo bang voor ! kermde Emerance.

En eenige dagen later hing te Lindedale een rood
plakkaat. Er stond op, dat Frans en een medewerker
voor spionage ter dood veroordeeld en reeds terecht-
gesteld waren.

Ieder was er bedroefd om. Emerance was ziek van
verdriet. Wardje vroeg op straat aan mijnheer Kaa,
of hij nu naar Belgie zou gaan om het nieuws voor
het leger.

— Neen hé ! schreeuwde het mannetje. 't Is veiliger
hier in Holland borrels te drinken en te bluffen, dat
gij een goede Belg zijt. En uw centen opstrijken...
Maar anderen moeten hun leven laten.

Mijnheer Kaa verhuisde ; hij vertrok naar Vlissingen. De klappei Agnette verdween in Belgie.

Bernard Verwilgen had het dorp verlaten. Na den oorlog durfde hij er niet terug te keeren. Hij leefde als een losbol in den vreemde, tot hij van 't drinken ziek werd en stierf.

Emerance bezocht het graf van den stillen held op het kerkhof te Brugge en bad daar.

EINDE.